БЕЛАРУСКАЯ

ДУМКА

Цана нумэру 50 кап.

Выходзіць тройчы у тыдзень.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Востра-Брамская, № 9.

Год I. Пятніца, 16 мая 1919 г. № 9.

Хто прыезджае у Вільню і мае хоць каліўца часу пахваліцца сваімі мястовымі, мясьцячковымі ці вясковымі навінамі; хто хоча сам даведацца аб патрэбных яму і грамадзе беларускіх справах і навінах ці дастаць беларускую літэратуру,— ніхай ен будзе ласкау не абмінуць сваю беларускую рэдакцыю (аўторак, чацьвер і нядзеля — з 8 да 11 гадзіны раніцы; іншыя дні — з 8-й да 1-й гадзіны; у пільнай патрэбе — можна абы-калі).

У-вечары бывае рэдакцыя у друкарні.

Прауленьне профэсыанальнага саюзу юрыстау.

просіць прыбыць сваіх сябраў (членаў) на агульнае сабраньне, што будзе ў нядзелю 18 г. м. у кватэры рэента Канашынскага на Вялікай вул. № 36 у 5 гадзін папалудні дзеля разгляду справы аб аднаўленьні працы профэсыянальнага саюзу б. камісарам судоў Казлоўскім.

Старшыня **Андрэеу.**

Вільня, 15—V—19 г.

Як мы даведаліся, незабавам Віленская Беларуская Рада мае склікаць агульны сход беларусаў, жыхароў Вільні.

Ня можна ня згодзіцца, што патрэба у гэткім сходзе надта вялікая і калі яго дагэтуль, пасьля бальшавіцкага панаваньня, ня было, дык толькі дзеля розных прычын агульна-палітычнага і іншага характару.

Віленскія беларусы арганізаваны слабей за ўсіх нацыянальнасьцяў.

Беларусы ня маюць цьвёрда пастаўленай і шырока разьвітай кооперацыі; у іх німа моцных арганізацыяў эканамічнага характару; палажэньне беларускай школы у Вільні самае мізэрнае; дзеці беларускай бядноты гадуюцца ў няродных прытулках і узрастаюць міма сваей волі чужынцамі для свайго народу і навет свайго стану і клясу; сярод безработных і галадаючых жыхароў места надта многа беларусаў, асабліва спаміж інтэлігенцыі, і помачы яны ня маюць і доўга ня будуць мець, калі віленская беларуская грамада доўга будзе гэткай жа нядбайлівай, як і дагэтуль.

Мы ведаем, што віленскія беларусы ня былі гаранціраваны ад уселякіх неспадзеваных крыўдаў нацыянальнага характэру, як адабраньне беларускіх мураў, беларускіх бібліятэк і да таго падобных.

Мы ведаем, што беларусы-каталікі, шукаючы штодзеннага кавалка хлеба, часам мусяць кідаць беларускую работу, бо яна не дае матэрыяльнай абасьпекі, і працаваць на чужой, буйнейшай ніве.

Мы ведаем, што іншыя беларусы-праваслаўныя, носяць глыбока у сэрцу жаль, што іх свае-ж сьвядомыя браты-беларусы, як каталікі так і праваслаўныя, з пагардаю далучаюць часам да нейкіх „мураўёўцаў“.

І мы ведаем, што і сярод трапіўшых у сеткі „мураўёўшчыны“ пэўне ёсьць людзі, нацыянальная маральнасьць каторых шчэ не папсована да канца рознымі апякунамі, быўшымі чарнасотніцкімі губэрнатарамі і маршалкамі шляхты, што і ў іх калі-калі ды кроіцца смуткам змаскаленае, але беларускае сэрца за усё тое, што дзеецца наўкола з родным краем і з родным народам.

І да нас саміх прыходзяць цяпер, як змучаная растаропіцаю падарожныя на цяпло сярод цёмнай ночы, прыходзяць усе гэныя „палякі“ і „рускія“ шукаць беларускай рады і помачы.

І сорамна ім, і прыкра нам, што толькі ў бядзе і нядолі прыходзяць да нас і лічуць за патрэбу „ламаць“ язык на родную мову, каб цаказаць, што каліўца роднага нам яшчэ маюць яны і за тое варты нашае помачы і рады.

Прыходзяць і просяць, каб вызвалялі сваіх з турмы, каб ратавалі сваіх ад галоднай сьмерці, каб прыймалі у сваё беларускае войска.

І баліць ім, і баліць нам, што позна шчупянуліся, хапіліся за розум і пракапаліся...

Усяму гэтаму павінен быць канец.

Беларуская грамада павінна быць дапраўды грамадою, у якой знайшоў бы сваё мейсца кожны, у кім яшчэ б'ецца беларускае сэрца. Яна павінна быць грамадою, каторая зможа абараніць свое нацыянальныя і клясавыя патрэбы і, згодна працуючы поруч з людзьмі і грамадамі іншых нацыяў, пралажыць шлях да сьветлага жыцьця усяму чалавецтву.

Сярод нашай грамады не павінна быць і ня будзе ахвотнікаў панаваць над братам-чалавекам, бо мы добра ведаем смак панскага уціску і няволі, мы яшчэ ад бацькоў сваіх **чуем**, што гэта была за доля праклятая, калі польскія і рускія паны мелі беларускі народ за быдла, за адну сучку плацілі сотняю падданых, засекалі бізунамі, гвалтавалі, вываpачвалі душу, накідываючы сваю панскую веру і сваю панскую мову.

У нашую грамаду прыдуць усе, хто ня хоча уціску нацыянальнага ці клясавага і хто хоча змагацца за свае правы, добра ведаючы, што найлягчэй змагацца грамадою.

Дужа цікава, а хто ж прыдзе на сход, што будзе склікаць Віленская Беларуская Рада?

Ці прыдуць тыя „палякі“ што упіліся хмелем польскага посьпеху у апошнія часы і стыдаюцца сваей беларускай бяздольнасьці і уважаюць, што ужо німа чаго клапаціць аб доле свайго бяздольнага брата-беларуса, які не аднэй з ім веры ці не аднэй заможнасьці і дужасьці?

Ці прыдуць тыя „рускія“ што цяпер у найгоршым прававым палажэньню сярод жыхароў места, што жывуць на палажэньню чужаземцоў-эмігрантаў ва ймя незразумелай нам угоднасьці да былых катаў краю з маскоўскага боку?

Мы, сьвядомыя нацыянальна і клясава віленскія беларусы, бяз рожніцы веры, можам сказаць ім пабрацку, што нам цяжка несьці крыж адраджэньня беларускага народу, хоць мы з радасьцю нясём яго; што мы, аднак без асаблівай шкоды адхілімся ад тых „сьвядомых“, што „адраджалі“ народ па панску, што былі панамі-дыллетантамі у вялікай сьвятой справе; і што мы надта рады бываем, калі найбольш сумленныя, найбольш духоўна разьвітыя натуры спаміж „палякоў“ і „рускіх“ ідуць да нас і з нашай радасьцю нясуць з намі крыж...

N.

Нялюдзкі гвалт.

Шкада, што навука аб народнай псіхалёгіі, водле якой можна было б вылічаць, што зробіць той ці іншы народ, тое ці іншае гаспадарства у вядомую пару свайго палітычнага і сацыяльна-эканаміцкага палажэньня, што гэтая навука пакуль што надта малая.

Іначай можна было б напэўна ведаць, што выйдзе з міру, які Антанта накідывае немцам, што зробяць немцы, каб не дацца у поўную загубу адзічэламу варожаму ля іх імпэрыялізму хаўруснікаў-пабядзіцеляў.

Аднак, бяручы пад увагу гістарычную практыку саўсім жа недалёчкай прошласьці, калі імпэрыялізм нямецкіх крывасмокаў душыў гэткім жа „мірам“ селянска-рабочую грамаду народаў б. Расейскай імпэрыі, можна пашкадаваць, што палітыкі Антанты могуць перасаліць усю кашу на вялікую шкоду і немцам, і сваім народам, і ўсяму сьвету.

Бывае, што саўсім слабы ці змучаны чалавек ад вялікай абразы набірае незвычайнай моцы і вялікасьці або робіць саўсім неспадзеваныя рэчы.

Чым гарантавана Антанта, што у Германіі ня зьявіцца раптам і гэта моц, і гэта вялікасьць народнага духа, і яшчэ штось вельмі неспадзеванае?

Тым барджэй, што у ва ўсіх на памяці салодкія гутаркі аб праве і справядлівасьці, згодзе і прыязьні, што цяпер гэтак перакручаныя.

Як ні здурэў быў германскі народ ад шовіністычнага чаду, як ні дзівіў увесь сьвет сваім нячаканым дзікунствам і барбарствам, аднак жа, уважаючы на тое, што ён апамятаўся, што ён зрабіў рэвалюцыю, што ён галадае і мучаецца да анархіі, што ён мае чалавецкія правы,—ня можна крыўдзіць яго!

Будзе нялюдзкі гвалт, калі мір Антанты будзе накінуты яму.

Будзе надоўга, надоўга неспакой на сьвеці.

І адно дзіва, як гэта палітыкі не набіраюцца розуму, маючы прыклады перад вачмі, і робяць тыя самыя памылкі.

З пісьма у рэдакцыю.

Вільня, 13-га мая 1919 г.

Даруйце мне, што на першай парэ пішу да Вас не пабеларуску, але, бачыце, я толькі летась перад восеньню саўсім выпадкова даведалася, што разумею пісанае „у гэтай беларускай мове“, каторай я, узросшы ў Вільні і бавячы доўга на Украіне, ніколі навет ня чула.

Але я ўмею шэсьць моў і грунтоўна знаёма з гісторыяй, а таму люблю наш край і усёй душою жадаю яго адраджэньня пасьля толькіх вякоў нядолі і пяволі!

Працуючы лля рэдакцыі нямецкай газэты, я летась пераклала з украінскага цікавую брашуру Багдановіча[1]) аб адраджэньню Беларусі і толькі з яе даведалася аб беларускім руху; апрача таго, я пераклала і два дзесяткі бекарускіх народных казак (да прыкл. *Бог у гасьцех)* і некалькі дзесяткаў кароткіх, крыху гумарыстычных апавяданьнаў з журнала „Наша Ніва“, але да гэтай пары я ня маю граматыкі а ні якога іншага рукаводзтва да наўчэньня формам і зваротам беларускай мовы; бяз гэнага ня важуся пісаць, бо рабіць памылкі ня жадаю.[2])

З учарашняга вашага зваротку да жыдоўскай інтэлігенцыі[3]) я бачу што Вы далёка ад вузкага шовінізма і фанатызма і ня грэбуеце нічыёю сымпатыяй.

Дзед мой з боку бацькі быў выходцам з вольнага места Любека, а прадзед мой па матцы паходзіць са Швэцыі; але, немка па раджэнью, я узрасла і ўзгадавана ў Расіі.

У часе пастыднага ля культурнага народу валадарства у нас прусакаў, душа мая адхілілася ад немцаў, і у апошняй анкеце я сябе назвала *беларускай.*[4])

Гэта з майго боку сьвядомы пераход на бок тубыльнага насяленьня, катораму ня ведаючыя ці нежадаючыя ведаць яго гісторыі лічуць за загану, што яно складаецца толькі з мужыкоў і навет ня мае сваё інтэлігенцыі. Быць можа і праў аўтор стацьці „Białoruś polska“[5]), што усіх беларусаў у Вільні можна зьмесьціць на аднэй канапе, і калі яны захочуць гаварыць аб сваіх нацыянальных дамаганьнях, дык мусяць ужываць рускай ці польскай мовы; але у пераходны час справа ня ў мове, а ў пераканаьнях.[6])

Я не аднакраць мела выпадак праканацца, што ніжэйшыя малаграматныя клясы у Вільні да вайны ня мелі ніяка-

---

[1]) Максім Багдановіч — адзін з лепшых новых беларускіх паэтау, супрацоунічау у украінскіх часапісах, памер ад сухот 12-га мая 1917 года у Ял-це. (Рэд.).

[2]) Беларускую граматыку (лац. і кірыл. прыв.-дац. Б. Тарашкевіча ці бел. грам. вучыцеля Пачопкі [лац.), слоунікі, правілы цравапісу (Луцкевіча і Станкевіча) і іншыя падмогі можна дастаць у кнігарні Бел. Выд. Тов. — Завальная, 7. (Рэд.)

[3]) Гл. № 7 „Белар. Думкі.“ (Рэд.)

[4]) Прыклад ля некатарых беларусау, (пан Шабуня і інш.) што, як нам ведама, але мала нас абходзіць, запісаліся „страха дзеля іудзейска“ палякамі... (Рэд).

[5]) Гл. № 19 „Dz. Wil.“.

[6]) Хто знаем бліжэй з віленскімі сьвядомымі беларусамі, асабліва у апошнія, часы, той ведае, што „зьмесьціць на аднэй канапцы“ іх ня можна; кожды сьвядомы беларус ужывае беларускую мову. (Рэд.)

ПАМЯТКА.

(Гл. № 8).

Ня гледзячы на цяжкія варункі бальшавіцкага панаваньня, работа ні прыпынялася. Дзеля правядзеньня ў жыцьцё пастановаў Зьезду Рада выдзеліла з паміж сябе Спаўняючы Камітэт, каторы быў папоўнены прадстаўнікамі ўсіх нацыянальнасьцяў, мяшкаючых на Беларусі. Комітэт пасылаў сваю дэлегацыю на міравыя перагаворы ў Бярэсьце, але яна, па загаду з Петраграду, ня была прапушчана цераз фронт. Калі, пры надыходку гэрманскага войска к Менску, бальшавікі ўцяклі з гораду, то Спаўняючы Камітэт, зьдзяйсьняючы волю Зьезду, узяў кіраўніцтва краем ў свае рукі і утварыў 19 лютага 1918 г. урад—Беларускі Народны Сэкрэтарыят, што было абвешчана народу Устаўнаю Граматаю ад 21-го лютага т. г.

Вайсковая Рада, іступаўшая ў той час у Менску, так сама разагнаная і арыштованая бальшавікамі, ачысьціла Менск ад астаткаў бальшавіцкіх элемэнтаў і усю сваю чыннасьць аддала Народнаму Сэкрэтарыяту, каторы быў затурбованы устанаўленнем парадку і нормальнага жыцьця ў краю. З гэтаго часу Спаўняючы Камітэт, злучаны з Вайсковай Радай і папоўнены прадстаўнікамі гарадзкіх і земскіх установаў, адтрымаў найменне Рады Беларускае Народнае Рэспублікі.

У час акупацыі Менску гэрманскімі войскамі, 25-го лютаго у памяшканне Народнаго Сэкрэтарыяту прышоў гэрманскі комэндант і збройнай сілай забраў памяшканьне Сэкрэтарыяту і скінуў беларускі нацыянальны сьцяг. У памяшканні быў зроблены обыск, забраны грошы і разагнаны служачыя. Народны Сэкрэтарыят зрабіў запытанне гэрманскім акупацыйным уласьцям, на якой падставе учыніўся вышэйпамянёны гвалт і якія, наагул, адносіны гэрманскае улады да дзяржаўнага будаўніцтва Беларусі, але адказу не атрымаў.

24-го сакавіка 1918-го г. Рада Беларускай Народнай Распублікі выпусьціла Устаўную Грамату, у каторай абвяшчала, „ад гэтаго часу Беларуская Народная Рэспубліка абвяшчаецца незалежнай і вольнай дзяржавай. Самі народы Беларусі, у асобе свайго Устаноўчаго Сойму, пастановяць аб будучых дзяржаўных зьвязях Беларусі. На моцы гэтаго трацяць сілу ўсе старыя дзяржаўныя зьвязі, якія далі магчымасьць чужому ураду ўкінуць наш край у пажар вайны і падпісаць за Беларусь трактат у Бярэсьці, што забівае на сьмерць беларускі народ, дзелячы зямлю яго на часткі. На моцы гэтаго урад Беларускай Народнай Распублікі мае увайсьці ў адносіны з зацікаўленымі старанамі, прапануючы ім перагледзіць тую часьціну Берасьцейскаго трактату, якая датычыць Беларусі, і падпісаць міравую умову з усімі ваяваўшымі дзяржавамі.

Беларуская Народная Рэспубліка павінна абняць усе землі, дзе жыве і мае лічэбную перавагу беларускі народ, а ласьне: Магілёўшчыну, беларускія часьці Меншчыны, Гродзеншчыны (з Гродняй, Беластокам і інш.), Віленшчыны, Вітабшчыны, Смаленшчыны, Чарнігаўшчыны і сумежныя часьці суседніх губэрняў, заселеныя беларусамі“.

Рада Беларускай Народнай Распублікі зьяўляецца адзінай законнай і правамочнай прадстаўнічай беларускаго народу і ўсяго яго краю. Папоўненая Статутам 9-го кастрычніка г.г. прадстаўнікамі ад усіх, істнуючых на Беларусі, грамадзянскіх, культурна-прасьветных, рэлігійных і профэсіянальных организацыяў, яна тым самым стала і правомошным Краёвым Органом да скліканьня Беларускаго Устаноўчаго Сойму. Мы спадзяёмся, што эўропейскія народы на міравом конгрэсе ня будуць перашкаджаць дзяржаўнаму будаўніцтву Беларусі і дапамогуць Беларускаму народу ў яго жаданьні культурна-нацыянальнай і дзяржаўнай самабытнасьці, страчанай толькі дзякуючы цяжкім гістарычным умовам. Беларускі народ, палажыўшы пачатак дзяржаўнаму будаўніцтву сярод усход-

га прадстаўленьня аб слаўнай палітычнай прошласьці Руска-Літоўскага [7]) Вялікага Князьства, многія навет ня ведалі, што Польшча калісь была магутным гаспадарствам, каторае апасьля шкоднай Люблінскай вуніі разьляглося ад мора да мора! Таго ж, што валадарства палякоў ля беларусаў і украінцаў было цяжкім ігам, як у нацыянальных, так і ў рэлігійных адносінах, гэтага у нас быцьцым-то ня ведаюць і адукаваныя палякі...

Наколькі мне ведама, патрыятызм простага народа (калі ён паагул ёсьць), увесь пайшоў у рэлігію. Касьцёл дзеля прасталюдзіна-каталіка і бацькаўшчына, і прытулішча, і месца уцехі і здавальненьня, усё, што хварбуе бязколернае, труднае яго жыцьцё. Ліцьвінам-каталікам і беларусам-каталікам добра убілі ў галаву, што „polski język — pański język, mówić zaś poprostemu“ можа хіба чалавек саўсім жа неадукаваны, а таму кожная служанка у месьце, хаця як бы і звалася Sudejnis ці Harewicz, рукамі й нагамі адбіваецца, калі яе завуць ліцьвінкай ці беларускай.

У вёсцы, аднак, шовінізм, прапаведаны „Dz. W“., ня знойдзіць спагадлівага грунту; усе патрыятычныя, выхваляючыя вайсковыя пабеды і былую славу польшчы стацьці, ня будуць зразумелы дзецям і унукам сялян, каторыя яшчэ памятаюць часы паншчыны, каторые не маглі яшчэ забыцца, што іх уціскалі і катавалі ва ймя у большасьці выпадкаў ніколі ня жыўшых у-дварэ польскіх магнатаў, і што паншчына на Ліцьве, Беларусі і Украіне аджа ня была скасована так казанай, перақазанай конституцыяю 3-га мая. Ня была скасована паншчына тэй конститутцыяй, каторая, чаго ніхто не гаворыць і, быць можа, навет ня ведае, і ў самай Польшчы асталася толькі на паперы і ў жыцьці спраўджана ня была, на аўтараў жа яе дастала гонку і трохучаго не адлучэньне ад касьцёла), а была яна скасована расійскім урадам, каторы толькі недарэчнай падазрывальнасьцю і забаронай роднай мовы падняў проці сябе вызваленых з няволі сялян і няпрызнаную ім шляхту. **А. Р.**

[7]) Беларуска-Літоўскага. Рэд.

Памылкі друку.

У стацьце «З польскіх газэт» (№ 8 „Бел. Дум.“) надрукавана: „прыйшлі у помач паны“. Трэба чытаць: „папы“.

У тым жа нумэры ёсьць: „Ян Станкевіч выпушчаны яшчэ ня выпушчаны“. А трэба чытаць: „Ян Станкевіч ужо выпушчаны“.

лежнасьці па гістарычнаму праву на моцы свае здольнасьці да дзяржаўнаго істнаваньня. Асновы дзяржаўнай самабытнасьці глыбока заложаны у беларускай нацыянальнасьці і трымаюцца на моцных падставах — гістарычных, этнаграфічных, лінгвістычных, эканамічных. Гэтыя асабліваьсці адзначалі ўсю гісторыю Беларусі, яны прысушчны беларусам і цяпер і крэпка ўнетраны ў народную гушчу. Нахіл да дзяржаўнай самабытнасьці, уменьне адстаіваць гэтую самабытнасьць, жаданне вольнага дэмакратычнага ладу зьяўляюцца аснаўным рысам гістарычнага прамінулага беларускага народу.

Язэп Л—к.

Падфарбаваная правакацыя.

Знамяніты чорнасотніцкі польскі орган «Dziennik Wileński» у № 20 з 13 мая падае вельмі спозьнены вось які пратакол:

„Пратакол агульнага сабраньня падмейскіх вёсак і ваколіц парахвіі Усіх Сьвятых, якое адбылося 22 лютага 1919 года у маёнтку Падвысокая каля Вільні.

Пасьля абгаварэньня уселякіх спраў ксёндз Дыякоўскі падняў голас у справе з'езда Беларускага у Вільні службы дворскай і Бог ведае якіх і скуль прыблудаў, пры помачы каторых, нібы-то дэлегатаў ад мейсцовай людносьці, савецкія уласьці маняцца вывясьці рэзалюцыю, што край наш высказываецца за поўнае прылучэньне да Беларусі ці Расеі.“

Пасьля усе сабраные вынясьлі рэзалюцыю пратэста проціў кіраваньняў „Беларускага з'езда“ (?) у Вільні, дэкляруючы, што усе яны палякі і хочуць быць прылучаны да Польшчы. Затым ідуць подпісы.

На усё гэта мы адкажам, што шкада вялікая, чаму толькі цяпер гэткую дэклярацыю друкуюць, трэба было яе апавесьціць у сваім часе, калі ужо было можна.

Назваьне з'езда „Беларускім“ мае скрытую тэндэнцыю зрабіць усіх нас беларусаў — бальшавікамі, каб можна было туманіць бедных цёмных людзей і шырыць з ненавісьцю да беларускай мовы палёнізацыю, так патрэбную для ідэі еднасьці, свабоды і роўнасьці „роўных“.

Аб гэткім „*Беларускім* з'ездзе“ у Вільні мы ня чулі і у кожным разе называньне яго „беларускім“ так сама праўдзівае, як называньне Чырвонай Арміі у нашым краю „Беларускай“ або называньне *беларускай* вядомай польскай „Літоўска-Беларускай дывізыі.“

Calumniez, calumniez il en restera quelque chose...

Р. С.

„Głos Litwy“.

15 мая выйшаў ў Вільні № 1 новай польскае газэты „Głos Litwy“. Аб сваіх мэтах газэта піша гэтак:

„... Наш абавязак злучыць і згодзіць раскінутыя спробы будаваньня новага грамадзянскага жыцьця, якое-б адпавядала патрэбам найшырэйшых масс, і зьвязаць парваныя спутаныя ніці, якія вяжуць сталічнае места Вільню з усёй Літвой, з Літвой прабудзіўшайся да незалежнага жыцьця“.

„Шчырая дэмократычная праца, злучаючая усе народы, наеляючых Літву і дапасоўваючая „віленскую справу“ да спраў усей дэмократычнай Літвы, будзе ажыўчай крыніцай для „Głos Litwy“...

АПОШНІЯ НАВІНЫ.

Весткі Літоўскага Генеральнага Штаба.

3 дня 10 мая. Часткі літоўскага войска занялі м. Шырвінты Віленскае губэрніі.

Начальнік Генеральнага Штаба

Генерал **Жукоускі.**

Весткі Польскага Генеральнага Штаба.

3 дня 12 мая. *Фронт літоуска-беларускі.* На цэлым фронце ажыўленая баевая дзейльнасьць. Непрыяцель ставіць скрозь упорнае супраціўленьне, пераходзячы мейсцамі да контр-атакаў. Нашыя войскі занялі Налібокі. Над Ясёлдай звычайная перастрэлка артылерыі і пяхоты.

В. З. Шэфа Генеральнага Штаба

Палкоўнік **Галлер.**

Што дзеецца у Менску?

Жыцьцё у Менску усё больш ды больш робіцца немагчымым. Даражыня расьце нязвычайная. У месьце у поўным значэньню голад. Плямісты тыф і уселякія пошасьці пашыраюцца усё больш і больш. Бальшавікі змабілізавалі усіх мужчын да 45 гадоў; сем'і іх — закладнікі...

Арышты не канчаюцца. Арыштаваны і вывезены у Смаленск жонкі міністраў Беларускае Рады: пані Вернікоўская, Смолічовая, Захарчына; пані Заяц - Зайцава з прычыны хваробы пакуль што у Менскай турме. Арыштованы б. старшыня Рады Рэспублікі д-р Іван Серада.

Беларускі полк.

Асоба, прыехаўшая з Горадні, кажа што беларускі полк палкоўніка Езавітава, аб каторым хадзілі чуткі, быццым ён рушыў на Менск, як аб тым і мы адзначалі у сваей газэці, нікуды з Горадні не выступаў.

Немцы пакідаючы Горадню, казалі яму выступіць з імі разам і навет зрабіць супраціўленьне палякам. Полк на гэта не пайшоў.

Цяпер ён, як і ўвесь час, знаходзіцца у Горадні.

Перад прыходам польскага войска прыезджаў да яго на перагаворы прадстаўнік польскага камандаваньня.

Як цяпер ведаем, полк застаўся у Горадні з пад'уладнасьцю літоўскаму ураду і далей спраўляе гарнізонную службу.

Адносіны яго да польскага войска спакойныя.

Пасланцы у Варшаву.

З Горадні паехалі у Варшаву гр.гр. Аляксюк, Езавітаў і Вернікоўскі.

Якія перагаворы маюць быць—німа ведама.

Беларуская дэлегацыя ў Варшаве.

„Kurjer Polski“ піша:

„У мінулую суботу ў цывільнага

генэральнага камісара ўсходніх зямель, п. Осмалоўскага, была дэлегацыя гродзенскай цэнтральнай беларускай Рады і падала яму мэморыял аб беларускім нацыянальным руху, аб палажэньні і патрэбах беларускага народу. Маршалак дэлегацыі п. Алексюк ад імя Рады выказаў жаданьне завязаць прыязныя адносіны да польскага ўраду і народу, сьцяг прозьбаў аб грамадзянскай, школьнай і харчавай патрэбах. Генэральны камісар адказаў, што польскай палітыцы дае і будзе даваць кірунак адозва Глаўнакамандуючага і што ўсе патрэбы беларускага дый кожнага іншага насяленьня будзе спаўняць як сьлед. Самай важнай справай будзе, каб урад дапамог галоднаму насяленьню, і магчыма, штокалі трэба будзе, будуць паменьшаны харчавыя порцыі ў Польшчы, каб толькі ратаваць ад голаду насяленьне ўсходніх межаў. Дэлегацыя засталася вельмі здаволена рэзультатамі гутаркі."

Арганізацыя „Усходніх Земляў“.

Польская „Gazeta Warszawska“ піша, што цэльны урад так званых „Усходніх Земляў“ адлучаецца ад кампэтэнцыі Рады Міністраў і мае быць сканцэнтраваны у руках генеральнага камісcара, залежнага толькі ад Начальніка дзяржавы; вынятак зроблены толькі ля паветаў Беластоцкага, Сакольскага ды Бельскага, каторыя ужо прылучаны да Польшчы.

Проціў-польскія выступленьня беларусаў.

Так называе газэта „Kurjer Polski“ (№ 117 з 13 мая) стацьці беларускіх газэт, выходзячых у Горадне. Газэта „Беларусь“ называе заняцьце Горадна новай аккупацыяй і піша, што уціск, які будзе пасьля прылучэньня Горадзеншчыны да Польшчы, знойдзе свой адпор у беларусаў. Сацыялістычная газэта „Бацькаўшчына“ піша, што уступленьне польскіх войскаў у Горадзеншчыну — гэта акт гвалту і што гэткім чынам зробіцца у нас новыя Балканы; у канцы газэта прызывае беларусаў гуртаваць свае сілы.

Унія.

„Kurjer Polski“ піша:

«П. Падэрэўскі раіў з Пілсудскім у справе Літвы. З гэтае прычыны гаманілі, быццым разглядаліся розныя праэкты, між іншым, каб глаўную ўладу ў Польшчы ўзяў п. Падэрэўскі, каб вярнуць даўную ідэю ўніі Польшчы з Літвою у асобе адзінага Дзержаўнага Начальніка — Пілсудскага. Шмат веры даваць гэтым усім гутаркам нельга“.

Жалоба у Германіі.

БЕРЛІН, 10-га мая. С прыгоды цяжкіх варункаў міра урад абвесьціў аднадзенную жалобу па ўсёй Германіі. Усе тэатры і кінематографы будуць зачынены. Уся Германія у гэты дзень будзе агорнута вялікаю жалобаю.

Пратэст.

Бэльгійскі урад запратэставаў праз сваіх дэлегатаў у Парыжы проціў таго, каб нямецкая рэспубліка ўжывала як нацыянальныя колеры: чырвоны — залаты — чорны, якія ужывае Бэльгія.

Немцы пакінуць Літву і Латвію.

Эрцбэргер заявіў ген. Нуданту, што немцы хутка пакінуць Літву і Латвію.

Еўе і Оліта.

Літоўскае войска заняла два важныя жалезнадарожныя пункты — Еўье і Оліту. Станцыя Еўье ляжыць між Вільняй і Коўнай, а Оліта на дарозе з Вільні ў Сувалкі (на беразі Нёмна.)

Канстытуцыйная дэкларацыя польскага ураду.

На апошнім пасяджэньні канстытуцыйная камісія сойму аднагалосна высказала пажаданьне, каб урад не адкладаючы апрацаваў праект канстытуцыйнае дэкларацыі. Гэтакую дэкларацыю польскі урад ужо зрабіў.

У пункце першым, дзе гаворыцца аб адносінах Польшчы да іншых народаў, напісана між іншым гэтак:

„... З суседнімі народамі, з каторымі народ польскі супольную цярпеў нядолю, Рэчпосполітая хоча адновіць даўныя вузлы ў духу вялікой ідэі ягеллонскае эпохі ды ў духу сучасных паняцьцяў аб нацыянальнай незалежнасьці і дэмократычным ладзе ў народзе злучаным з Польшчай...“

У Віленскай Беларускай Гімназіі.

Па Вільні нехта пусьціў чуткі, што Беларуская гімназія ня будзе больш істнаваць, бо ў яе няма грошай, каб плаціць пэнсію вучыцялём і служачым гімназіі.

Рэдакцыя, ня верючы гэтым злым чуткам, дзеля ўсякага прыпадку зьвярнулася да адміністрацыі гімназіі, каб дастаць там інфармацыю.

Нам адказалі, што ня можа быць і гутаркі, каб гімназія зачынілася, бо дзеля гэтага няма ніякіх прычын. Што датычыць да грашавых спраў, гімназія ў гэтым пытаньні стаіць на цьвёрдам фундамэнце. Яна дастае ад вучахчыхся плату, каторая паступае даволі акуратна. Так сама,—калі-б для паддзяржаньня гімназіі была патрэбна падмога, дык яна будзе дадзена із беларускіх нацыянальных кругаў. Агулам кажучы, пытаньне, аб каторым дасужыя брахуны пушчаюць па месьце плёткі (зьбіраючыся, можа, скарыстаць з рэзультатаў плётак для свае карысьці), зусім ня мае ніякага грунту.

У ВІЛЬНІ.

Помач.

Віленскі Жыдоўскі Камітэт „Екопо“ асігнаваў грошы мясьцечкам, што мелі шкоду і страту у часе апошніх падзей. 5.000 м. асігнована Немэнчыну, 10.000 марак Навагрудку, асобная сума будзе асігнована Лідзе.

Знайшлі браварок.

На Стэхфанскай вуліцы паліцыя знайшла самагоначны браварок і арыштавала яго гаспадара Гардона. Калі яго вялі па вуліцы, натаўп людзей злосна крычаў, што там ёсць яшчэ шмат браваркаў і дзеля таго цана на збожжа паднялася на 20—30%.

Вучыцельскія курсы.

Пры беларускай гімназіі сёлета ўлетку маюцца быць адкрытымі каротка-срочныя курсы, на каторыя будуць прыймаца тыя, хто захоча працаваць у беларускіх школах.

Падробнасьці ў гэтым пытаньні, каторым займаецца Віленская Беларуская Рада, дадзём потым.

Пэнсіі б. савецкім служачым.

Есьць пэўныя весткі з Магістрата, што пэнсіі (на 1-е мая) б. савецкім служачым могуць быць выплачаны не вышэй за 40% таго, колькі належыцца, і пасьля злічы польскай ўладзе бальшавіцкіх авансаў тымі, кто іх мае.

Прыехаў пан камісар Осмалоўскі.

З Варшавы прыехаў камісар „Усходніх Земляў“ пан Осмалоўскі.

Цяпер ёсьць надзея, што галадаючых прыезджых ужо выпусьцяць з Вільні бяз доўгай і дарэмнай маруды.

Мытарствы.

Каб дастаць перапуск на выезд з Вільні, абавязкова трэбуецца прылажыць да заявы у Камісарыят места (Юраўскі, 36) фатаграфічную картачку. Паперы ідуць у палявую жандармэрыю (Юраўскі, 8) а потым у ваенную камэндатуру (Вялікая, 54).

Цэны.

Польская ўлада ізноў падцьверждае, што у магазінах і крамах павінны быць паказаны цэны на тавар у марках.

Кярэнкі.

Наўпрэкі загаду, кярэнка-дваццатка ідзець у віленскіх сьпекулянтов за 7 руб.

Харчы.

Беларуская народная кухня.

Кухня пакуль што варыць толькі сьнеданьне (пшонную зацірку).

Порцыя каштуе паўрубля.

Як будзе мебель і посуд, пры кухне адчыніцца страўня.

У першы дзень кухня магла даць толькі 200 порцыяў.

Страўнікі дзякуюць за клопат пп. Камінскай і Юрэвіч.

Мука.

Выдача чароднага майскага пайка (12 х. на душу) задзержываецца марудлівасьцю цантральнага хлебнага бюро у разсылцы карт на участках і нядбайнасьцю некаторых домаўласьнікаў у даставаньню карт.

Саланіна.

Транспарт саланіны, што прывезены у Вільню, пойдзе сьперша на здавальненьне інтэнданцкай патрэбы, а затым уже для ўсіх жыхараў.

Цукар.

Цукар прывязлі у Вільню *жоўты* і мяркуюць браць за яго ня 6, а 5 рублёў ці перарабіць у монпасье.

Пакуль што ёсьць цукру 2 вагоны.

Рэдактар і выдавец У. Знамяроўскі

Друкарня „Промень“, Ігнатаўскі, 5.